aglasem.com

FOR MP CLASS 10 PREPARATION

MP Board Class 10 Sample Paper 2027 Sanskrit

EXAM	YEAR	TYPE	SUBJECT
MP Class 10	2027	Sample Paper	Sanskrit

केवल अभ्यास हेतु नमूना प्रश्न पत्र

हाई स्कूल परीक्षा - 2026-2027

विषय - संस्कृत

कक्षा - 10 वीं

Total Question	Total Printed Pages	Time	Maximum Marks
23	06	घण्टात्रयम्	पूर्णाङ्काः - 75

निर्देशाः-

1. सर्वे प्रश्नाः अनिवार्याः सन्ति।
2. प्रश्नानां सम्मुखे अङ्काः प्रदत्ताः।
3. सर्वेषां प्रश्नानाम् उत्तराणि संस्कृतभाषायां देयानि।

1. उचित विकल्पं चित्वा लिखत - **1 × 6 =6**

I "छात्रः" इत्यस्मिन् पदे वचनम् अस्ति -

(अ) एकवचनम् (ब) द्विवचनम्

(स) बहुवचनम् (द) अन्यवचनम्

II "पितरम् " इत्यस्मिन् पदे विभक्तिः अस्ति -

(अ) प्रथमा विभक्तिः (ब) द्वितीया विभक्तिः

(स) चतुर्थी विभक्तिः (द) षष्ठी विभक्तिः

III "कवि" शब्दस्य सप्तमी विभक्तेः रुपम् अस्ति -

(अ) कविम् (ब) कविभिः

(स) कविषु (द) कवेः

IV "मम" पदे विभक्तिः अस्ति -

(अ) षष्ठी विभक्तिः (ब) पञ्चमी विभक्तिः

(स) तृतीया विभक्तिः (द) चतुर्थी विभक्तिः

V अधोलिखितेषु शब्देषु अव्ययं पदं नास्ति -

(अ) अत्र (ब) यत्र

(स) पत्र (द) सर्वत्र

VI "सदाचारः एव परमो धर्मः" अस्मिन् वाक्ये अव्ययम् अस्ति -

(अ) परमो (ब) एव

(स) धर्मः (द) सदाचारः

2. शुद्धवाक्यानां समक्षम् "आम्" अशुद्धवाक्यानां समक्षं "न" इति लिखत - **1 × 6 = 6**

I "पठिष्यन्ति" इत्यस्मिन् पदे लट्लकारः अस्ति ।

II "पचानि" इत्यस्मिन् पदे उत्तमपुरुषः अस्ति ।

III "गच्छति" इत्यस्मिन् पदे एकवचनम् अस्ति ।

IV "निरपराधः" इत्यस्मिन् पदे निस् उपसर्गः अस्ति ।

V "संस्कृतः" इत्यस्मिन् पदे सम् उपसर्गः अस्ति ।

VI "भवेत्" इत्यस्मिन् पदे लोट्लकारः अस्ति ।

3. युग्ममेलनं कुरुत - **1 × 6 = 6**

(अ)	(ब)
1. प्रतिदिनम्	(I) विसर्गसन्धिः
2. चन्द्रशेखरः	(II) दीर्घसन्धिः
3. योजकस्तत्र	(III) अव्ययीभावसमासः
4. भोजनान्ते	(IV) बहुब्रीहिसमासः
5. रामलक्ष्मणौ	(V) नोत्थितः
6. न+उत्थितः	(VI) द्वन्द्वसमासः

4. एकपदेन उत्तरं लिखत - **1 × 6 = 6**

I कस्य शोभा एकेन राजहंसेन भवति ?

II व्याघ्रः कस्मात् बिभेति ?

III वृषभः कुत्र पपात ?

IV "खादित्वा" इत्यस्मिन् पदे कः प्रत्ययः अस्ति ?

V "गतवान्" इत्यस्मिन् पदे कः प्रत्ययः अस्ति ?

VI "बाला" इत्यस्मिन् पदे कः प्रत्ययः अस्ति ?

5. प्रदत्तैः शब्दैः रिक्तस्थानानि पूरयत - **1 × 6 = 6**

(वृषभम् , रसालम् , विपन्नम् , मानवाय , सत्वरम् , अक्षरम्)

I "आम्रम्" इत्यस्य पदस्य ..... पर्यायपदं भवति ।

II "सम्पन्नम्" इत्यस्य पदस्य ..... विलोमपदं भवति ।

III "दानवाय" इत्यस्य पदस्य ..... विलोमपदं भवति ।

IV "दुर्बलम् वृषभम्" इत्यस्मिन् पदयोः .....विशेष्यपदम् अस्ति ।

V "अमन्त्रम् अक्षरम्" इत्यस्मिन् पदयोः .....विशेषणपदम् अस्ति ।

VI "शीघ्रम्" इत्यस्य पदस्य ..... पर्यायपदं भवति ।

(प्रश्न क्रमांक 6 तः 10 पर्यन्तं प्रश्नानाम् उत्तराणि पूर्णवाक्येन लिखत)

6. कविः कुत्र सञ्चरणं कर्तुम् इच्छति ? 2

7. लोके महतो भयात् कः मुच्यते ? 2

8. माता सुरभिः किमर्थम् अश्रूणि मुञ्चति स्म ? 2

9. केन समः बन्धुः नास्ति ? 2

10. अस्माकं पर्यावरणे किं किं दूषितम् अस्ति ? 2

11. प्रश्नपत्रे समागतान् श्लोकान् विहाय स्वपाठ्य पुस्तकस्य एकं सुभाषितं लिखत । 2

12. अधोलिखितानि वाक्यानि घटनाक्रमानुसारेण लिखत - **1/2 × 4=2**

(क) रे रे धूर्त त्वया मह्यं पुरा व्याघ्रत्रयं दत्तम्।

(ख) अस्ति देउलाख्यो ग्रामः ।

(ग) मार्गे सा एकं व्याघ्रं अपश्यत् ।

(घ) तत्र राजसिंहो नाम राजपुत्रः वसति स्म।

13. रेखाङ्कितपदमाधृत्य प्रश्ननिर्माणं कुरुत - **1/2 × 4=2**

(क) उद्याने <u>पक्षिणां</u> कलरवं चेतः प्रसादयति ।

(ख) <u>महानगरेषु</u> वाहनानाम् अनन्ताः पङ्क्तयः धावन्ति ।

(ग) बुद्धिमती <u>चपेटया</u> पुत्रौ प्रहृतवति ।

(घ) <u>व्याघ्रं</u> दृष्टवा धूर्तः शृगालः अवदत् ।

14. अधोलिखितानि वाक्यानि कः कं प्रति कथयति - **1 × 2=2**

	कः	कं प्रति
(क) नृत्यातिरिक्तं का तव विशेषता ?	.....	.....
(ख) वयस्य! अपूर्वं खलु नामधेयम् ।	.....	.....

15. अधोलिखितेषु अशुद्धकारकवाक्यानां शुद्धिः करणीयाः - **1 × 2=2**

(क) ईश्वरं नमः ।

(ख) बालकः मोदकं खादामि ।

16. रिक्तस्थानानि पूरयत - **1/2 × 4=2**

(क) समग्रं भारतम् उल्लासे ..... आसीत् ।

(ख) भूकम्पविभीषिका ..... जनपदं विनष्टं कृतवती ।

(ग) धैर्यवान् ..... परिभवं न प्राप्नोति ।

(घ) प्राणेभ्योऽपि ..... रक्षणीयः ।

17. वाच्यपरिवर्तनं कुरुत - **1×2=2**

(क) पशुः उदीरितम् अर्थं गृह्णाति। (कर्मवाच्ये)

(ख) गायकेन गीतं गीयते। (कर्तृवाच्ये)

18. अधोलिखितं गद्यांशं पठित्वा प्रश्नानाम् उत्तराणि लिखत - **3**

विचित्रा दैवगतिः। तस्यामेव रात्रौ तस्मिन् गृहे कश्चन चौरः गृहाभ्यन्तरं प्रविष्टः। तत्र निहितामेकां मञ्जूषाम् आदाय पलायितः। चौरस्य पादध्वनिना प्रबुद्धोऽतिथिः चौरशङ्कया तमन्वधावत् अगृह्णाच्च, परं तदानीमेव किञ्चिद् विचित्रमघटत।

प्रश्नाः -

(क) चौरः कुत्र प्रविष्टः ?

(ख) अतिथि केन प्रबुद्धः ?

(ग) चौरः कासाम् आदाय पलायितः ?

अथवा

भूकम्पेन निहन्यन्ते च विवशाः प्राणिनः। ज्वालामुद्गिरन्त एते पर्वता भीषणं भूकम्पं जनयन्ति। यद्यपि दैवः प्रकोपो भूकम्पो नाम, तस्योपशमनस्य न कोऽपि स्थिरोपायो दृश्यते ।

प्रश्नाः -

(क) कस्य उपशमनस्य स्थिरोपायः नास्ति ?

(ख) कीदृशाः प्राणिनः भूकम्पेन निहन्यन्ते ?

(ग) पर्वता अपि किं जनयन्ति ?

19. अधोलिखितं पद्यांशं पठित्वा प्रश्नानाम् उत्तराणि लिखत - **3**

एक एव खगो मानी वने वसति चातकः ।

पिपासितो वा म्रियते याचते वा पुरन्दरम् ।।

प्रश्नाः -

(क) कः पिपासितः म्रियते ?

(ख) चातकः कं याचते ?

(ग) चातकः कुत्र वसति ?

अथवा

पिता यच्छति पुत्राय बाल्ये विद्याधनं महत् ।

पिताऽस्य किं तपस्तेपे इत्युक्तिस्तत्कृतज्ञता ।।

प्रश्नाः -

(क) पिता पुत्राय बाल्ये किं यच्छति ?

(ख) पिताऽस्य किं तपस्तेपे इत्युक्तिः का ?

(ग) पिता कस्मै बाल्ये विद्याधनं यच्छति ?

20. अधोलिखितं नाट्यांशं पठित्वा प्रश्नानाम् उत्तराणि लिखत - **3**

मयूरः - अरे वानरः! तूष्णीं भव। कथं त्वं योग्यः वनराजपदाय ? पश्यतु पश्यतु मम शिरसि राजमुकुटमिव शिखां स्थापयता विधात्रा एवाहं पक्षिराजः कृतः, अतः वने निवसन्तं मां वनराजरूपेणापि दृष्टुं सज्जाः भवन्तु अधुना । यतः कथं कोऽप्यन्यः विधातुः निर्णयम् अन्यथाकर्तुं क्षमः।

काकः - (सव्यङ्ग्यम्) अरे अहिभुक्! नृत्यातिरिक्तं का तव विशेषता यत् त्वां वनराजपदाय योग्यं मन्यामहे वयम्।

मयूरः - यतः मम नृत्यं तु प्रकृते आराधना। पश्य! पश्य! मम पिच्छानामपूर्वं सौंदर्यं (पिच्छानुद्घाट्य नृत्यमुद्रायां स्थितः सन्) न कोऽपि त्रैलोक्ये मत्सदृशः सुन्दरः। वन्यजन्तूनामुपरि आक्रमणं कर्तारं तु अहं स्वसौन्दर्येण नृत्येन च आकर्षितं कृत्वा वनात् बहिष्करिष्यामि। अतः अहमेव योग्यः वनराजपदाय।

प्रश्नाः -

(क) मयूरं केन एव पक्षिराजः वनराजः वा कृतः ?

(ख) नृत्यातिरिक्तं का तव विशेषता इति कः कथयति ?

(ग) मयूरः कथं नृत्यमुद्रायां स्थितः भवति ?

अथवा

विदूषकः - (जनान्तिकम्) अहं पुनः पृच्छामि। (प्रकाशम्) किं नामधेया युवयोर्जननी ?

लवः - तस्याः द्वे नाम्नी।

विदूषकः - कथमिव ?

लवः - तपोवनवासिनो देवीति नाम्नाहवयन्ति, भगवान् वाल्मीकिर्वधूरिति।

रामः - अपि च इतस्तावद् वयस्य ! मुहूर्त्तमात्रम्।

प्रश्नाः -

(क) तस्याः कति नाम्नी ?

(ख) के देवी इति नाम्नाहवयन्ति?

(ग) कुशलवयोः मातरं वाल्मीकिः केन नाम्ना आहवयति ?

21. अधोलिखितमपठितं गद्यांशं पठित्वा प्रश्नानाम् उत्तराणि लिखत-(केऽपि चत्वारः) **4**

स्वस्थ शरीरे एव स्वस्था बुद्धिः वसति। स्वस्था बुद्धि एव स्वस्थविचाराणां जननी अस्ति। व्यायामशीलाः मनुष्यः एव नीरोगः चिरंजीवी च भवति। व्यायांशीलाः मनुष्याः प्रायेण रुग्णाः न भवन्ति। विविधरोगाणां चिकित्सा अपि व्यायामेन सम्भवति। अतः जीवनस्य कृते व्यायामः परमावश्यकः।

प्रश्नाः -

(क) अस्य गद्यांशस्य उचितं शीर्षकं लिखत ?

(ख) कःजीवनस्य कृते परमावश्यकः ?

(ग) स्वस्था बुद्धिः कुत्र वसति ?

(घ) कः एव नीरोगः भवति ?

(ङ) केषाम् चिकित्सा अपि व्यायामेन सम्भवति ?

22. स्वविवाहे आमन्त्रयितुं स्वमित्रं प्रति पत्रं लिखत । **4**

अथवा

स्वप्राचार्यस्य कृते स्थानान्तरणप्रमाणपत्रार्थे एकम् आवेदनपत्रं लिखत ।

23. अधोलिखितेषु एकं विषयं स्वीकृत्य शतशब्देषु निबन्धं लिखत - **4**

(क) मम प्रिय कविः,

(ख) आचारस्य महत्त्वम्,

(ग) अस्माकं देशः,

(घ) देववाण्याः महत्त्वम् ।

---XXX---